

ที่ พร ๐๐๒๓.๖/ว ๔๗๙

ถึง สำนักงานท้องถิ่นอำเภอทุกอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และสำนักงานเทศบาลเมืองแพร่

ด้วยจังหวัดแพร่ ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า กรมอนามัยได้ดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและผลักดันให้มีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๕) เพื่อขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ และปลอดภัย ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค จึงขอความร่วมมือจังหวัดประชาสัมพันธ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ทั้งนี้สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่วันที่ ๗ - ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๙

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จังหวัดแพร่ ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นต่อ (ร่าง) ดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สำหรับอำเภอขอความร่วมมือแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินการต่อไป

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานบริการสาธารณะท้องถิ่นและประสานงานท้องถิ่นอำเภอ

โทรศัพท์ ๐-๕๔๕๓-๔๑๑๙ ต่อ ๕๐๓

โทรสาร. ๐-๕๔๕๓-๔๑๑๙ ต่อ ๑๐๗

๗
๙

ที่ มท ๐๘๒๑.๒/ว ๔๒๕๖

ถึง สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับแจ้งจากกรมอนามัยว่าได้ดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและผลักดันให้มีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๕) สำหรับเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานและบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ และปลอดภัย ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ในการนี้ กรมอนามัย จึงขอความอนุเคราะห์มายังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อประชาสัมพันธ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ทั้งนี้ สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่วันที่ ๗ - ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๙

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พิจารณาให้ความเห็นต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๕) รายละเอียดปรากฏตาม QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

แบบสอบถาม

(ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
กลุ่มงานสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทร. ๐๒ ๒๕๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๑๒
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Saraban@dla.go.th

เรียน มทสธ ๑-11พธ

- จก. กองกลางและศูนย์ ๔๓๓.
- ผอ.เขตพัฒนาพิเศษ (เขต) เขตปฏิรูปเขต
- สน.ท.เขตพัฒนาพิเศษเขตพัฒนาพิเศษ
- ผอ.เขตพัฒนาพิเศษ เขตพัฒนาพิเศษ
- ผอ.เขตพัฒนาพิเศษ เขตพัฒนาพิเศษ

1156

(นายชินกร ดีสุยา)
ท้องถิ่นจังหวัดแพร่

(นายศุภมงคล ทาสี)

นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปฏิบัติการ

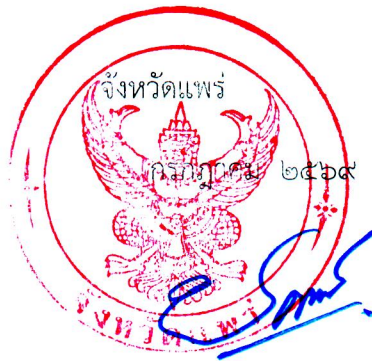
“คู่มือ”

ที่ พร ๐๐๒๓.๖/ว

ถึง สำนักงานท้องถิ่นอำเภอทุกอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และสำนักงานเทศบาลเมืองแพร่

ด้วยจังหวัดแพร่ ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า กรมอนามัยได้ดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและผลักดันให้มีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เพื่อขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ ที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ และปลอดภัย ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค จึงขอความร่วมมือจังหวัดประชาสัมพันธ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ทั้งนี้สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่วันที่ ๗ - ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จังหวัดแพร่ ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นต่อ (ร่าง) ดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สำหรับอำเภอขอความร่วมมือแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินการต่อไป

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานบริการสาธารณะท้องถิ่นและประสานงานท้องถิ่นอำเภอ

โทรศัพท์ ๐-๕๕๕๓-๔๑๑๙ ต่อ ๕๐๓

โทรสาร ๐-๕๕๕๓-๔๑๑๙ ต่อ ๑๐๗

ผอ.ก.บ.ป...../.....

ผู้ปฏิบัติงาน...../.....

[Handwritten signature in blue ink]

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2570-2575)

หลักการและเหตุผล

การจัดการสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเป็นประเด็นที่มีความท้าทายอย่างยาวนาน ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้าง ความเหลื่อมล้ำของโครงสร้างพื้นฐาน และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน สิ่งแวดล้อมในที่นี้หมายถึงของเสียจากมนุษย์ที่เกิดจากระบบสุขาภิบาล เช่น น้ำเสียจากบ่อเกรอะ (septic tanks) น้ำเสียจากครัวเรือน และกากตะกอนที่สะสมในบ่อเกรอะ ซึ่งหากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพประชาชน และระบบนิเวศ โดยช่วงก่อนปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยพึ่งพาระบบสุขาภิบาลแบบติดก๊าบที่ (Onsite) เป็นหลัก เช่น ถังบำบัดน้ำเสียและส้วมหลุม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ซึ่งมีอัตราการเข้าถึงระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางเพียง 10-15% ในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร (Asian Development Bank, 2010) ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขเมื่อราว พ.ศ. 2553 ระบุว่าเกือบ 70% ของครัวเรือนในชนบทไม่มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง และในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา รัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขาภิบาลมากขึ้น ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12 (พ.ศ. 2555-2564) ซึ่งตั้งเป้าเพิ่มการเข้าถึงระบบบำบัดน้ำเสียในเขตเมืองเป็น 30% รายงานของกรมควบคุมมลพิษ ปี พ.ศ. 2562 พบว่า น้ำเสียจากครัวเรือนราว 60% ยังไม่ผ่านการบำบัดก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำ การจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศไทยดีขึ้นในบางด้าน เช่น การขยายระบบบำบัดในเมืองใหญ่ แต่ยังคงพบปัญหาในชนบท ชุมชนแออัด ชุมชน/พื้นที่ริมน้ำ การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การบูรณาการหน่วยงาน การบังคับใช้กฎหมาย และการสร้างจิตสำนึกประชาชน เพื่อลดผลกระทบที่ทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต

ในด้านผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยสะท้อนจากการอุบัติของโรคท้องร่วง (Diarrheal Diseases) และโรคริดิณ (Leptospirosis) ซึ่งถูกเลือกใช้เป็นตัวชี้วัดหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ในการประเมินผลกระทบจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เนื่องจากทั้งสองโรคนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของระบบสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการจัดการสิ่งแวดล้อม WHO (2021) โรคท้องร่วงสัมพันธ์กับการขาดน้ำสะอาดและสุขาภิบาลถึง 88% ของกรณีทั้งหมดทั่วโลก สำหรับโรคริดิณเกิดจากเชื้อ Leptospira spp. ที่พบในปัสสาวะของสัตว์และมนุษย์ ซึ่งมักปนเปื้อนในน้ำขังหรือแหล่งน้ำที่ได้รับสิ่งปฏิกูล โดยเฉพาะในช่วงน้ำท่วมที่สิ่งปฏิกูลจากถังบำบัดน้ำเสียหรือแหล่งเก็บกักขยะล้นออกมา โรคริดิณจึงเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ล้มเหลว

สถิติในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข (2566) ได้รายงานว่า 60% ของผู้ป่วยโรคท้องร่วง (ประมาณ 90,000-108,000 รายต่อปี) อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดการสิ่งปฏิกูลไม่เพียงพอ เช่น ลุ่มน้ำทำกินและชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร สำหรับการระบาดของโรคนี้ใหญ่ในช่วงน้ำท่วม เช่น เมื่อปี พ.ศ. 2554 มีผู้ป่วยสูงถึง 14,000 ราย (กรมควบคุมโรค, 2564) โดยโรคนี้ใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดมหาสารคาม อัตราการป่วยสูงถึง 7.97 รายต่อแสนประชากร (2004-2014) ซึ่งสัมพันธ์กับการขาดระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลในชนบท

ในบริบทระดับนานาชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ได้ให้การรับรองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งหนึ่งในเป้าหมายสำคัญคือ การสร้างหลักประกันการจัดให้มีน้ำสะอาดและการจัดการสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสมจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย SDGs ภายในปี 2573 แต่สถานการณ์ของประเทศไทยพบว่า แม้ประเทศไทยมีส่วนมากกว่าร้อยละ 95 แล้ว แต่ยังคงพบปัญหาการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ได้แก่ การมีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องเพียงพอ รองลงมาคือ ระบบการสุขาภิบาลและขนส่งสิ่งปฏิกูลไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน อบต. ขนาดเล็ก จึงทำให้ยังพบปัญหาการลักลอบทิ้งสิ่งปฏิกูลในแหล่งน้ำ พื้นที่ว่าง หรือพื้นที่การเกษตร จนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขในพื้นที่ เนื่องจากสิ่งปฏิกูลมีการปนเปื้อนของเชื้อโรคบางชนิด อาทิ *Escherichia coli* (*E. coli*) และตัวอ่อนของพยาธิเอนาตรฐาน

จากสถานการณ์และปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการจัดการสิ่งปฏิกูลอย่างเหมาะสมถูกสุขลักษณะ และควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดแพร่กระจายของโรค และทำให้การบรรลุเป้าหมายการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จะต้องมีการดำเนินการที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปลอดภัย และยั่งยืน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ชัดเจนในระดับนโยบาย ภาพรวมของแผนที่จะขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลของประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยวิเคราะห์ปัญหาในทุกมิติและเสนอแนะมาตรการที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ และผลักดันการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม
2. เป็นกรอบอ้างอิงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการและขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลภายใต้บริบทที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมาย นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2570-2575)				
วิสัยทัศน์	ประเทศไทยมีระบบการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย และยั่งยืน ด้วยความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อประชาชนสุขภาพดี			
เป้าประสงค์	1. ประชาชนทุกคนเข้าถึงส่วนและการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน อย่างเท่าเทียม 2. ประชาชนได้รับการปกป้องคุ้มครองสุขภาพจากการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ไม่ปลอดภัย			
ตัวชี้วัดหลัก	1. สิ่งปฏิกูลได้รับการอย่างถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ร้อยละ 60 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบการกำกับ ติดตามสิ่งปฏิกูลตั้งแต่การเก็บขนจนไปถึงการจัด ร้อยละ 80 (เทศบาลนคร/เทศบาลเมือง) ร้อยละ 60 (เทศบาลตำบล) และร้อยละ 40 (องค์การบริหารส่วนตำบล)			
กลยุทธ์	1. ยกระดับการจัดการสิ่งปฏิกูลและสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	2. เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการสิ่งปฏิกูล ตามกฎหมาย ว่าด้วยการสาธารณสุข	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการสิ่งปฏิกูล ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม	4. พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ การจัดการสิ่งปฏิกูลอย่างยั่งยืน
เป้าหมาย	1. ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะได้ มาตรฐาน ครอบคลุมมากขึ้น 2. แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่มีการจัดการสิ่งปฏิกูลถูก สุขลักษณะตามกฎหมาย 3. แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่มีการจัดการสิ่งปฏิกูลอย่างถูก สุขลักษณะ 4. สิ่งปฏิกูลได้รับการกำจัดอย่าง ปลอดภัย ครอบคลุมทั่วประเทศ	1. กฎหมายการจัดการสิ่งปฏิกูลได้ปรับปรุงให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติการจัดการสิ่งปฏิกูล ตามกฎหมาย 3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบกำกับและติดตามการสุบ ขน และ กำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างมีประสิทธิภาพ	1. ประชาชนมีความรอบรู้ และเฝ้าระวัง ประเด็นจัดการสิ่งปฏิกูลใน ชุมชน 2. มีแผนการจัดการสิ่งปฏิกูลใน ระดับจังหวัด 3. มีเกณฑ์ประเมินด้านการจัดการ และสิ่งปฏิกูลในแผนปฏิบัติการหรือ แผนงานในทุกระดับ เช่น แผนปฏิบัติ การจังหวัดสะอาดฯ แผนปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ	1. มีระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถ เชื่อมโยงและสามารถสนับสนุน การดำเนินงาน เช่น ข้อมูล สถานการณ์การจัดการสิ่งปฏิกูล แผนที่ความเสี่ยง ฯลฯ 2. มีงานวิจัยประเด็นด้านการจัดการ สิ่งปฏิกูลเพิ่มขึ้น เช่น รูปแบบใหม่เพื่อรองรับสังคม อนาคต ระบบกำกับติดตาม ตรวจสอบปริมาณสิ่งปฏิกูล ระบบ ตรวจวัดปริมาณสิ่งปฏิกูล เทคโนโลยี การกำจัดปฏิกูลอย่างยั่งยืน

	ด้วยระบบจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ			การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ความเป็นไปได้ในการลงทุน/ร่วมลงทุนของเอกชน ฯลฯ 3. มีเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น แบบแปลนระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสมกับบริบทแต่ละพื้นที่ แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good practices) แนวทางการพัฒนาโครงการเพื่อขยายคาร์บอนเครดิต แนวทางการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูล รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทุกรูปแบบ คู่มือและสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย รางวัลเชิดชูองค์กร/บุคคลดีเด่น ฯลฯ
ตัวชี้วัดและคำเป้าหมาย	1. มีส่วนสาธารณะที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ตามมาตรฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 2. แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่/อาคารขนาดใหญ่ มีการจัดการร่วมที่ถูกต้อง สู่ลักษณะและมีการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมาย ร้อยละ 80	1. กฎหมายการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูล ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงให้ทันสมัยปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอนาคต อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	1 ประชาชนมีความรอบรู้ และเฝ้าระวังความเสี่ยงในประเด็นการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูลในชุมชน ร้อยละ 80 1. มีแผนการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูลระดับจังหวัด ร้อยละ 80 2. มีเกณฑ์ประเมินด้านการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูล บูรณาการในแผนปฏิบัติ	1. มีระบบฐานข้อมูลกลาง อย่างน้อย 1 ระบบ 2. มีงานวิจัยประเด็นด้านการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูล อย่างน้อยปีละ 1 โครงการ

	3.แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่ที่มีการจัดการร่วมที่ถูกสุขลักษณะและมีการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 4. มีสถานที่รองรับสิ่งปฏิกูลในระดับจังหวัดที่สามารถกำจัดสิ่งปฏิกูลได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ร้อยละ 60	2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ร้อยละ 100 3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบกำกับ ติดตาม และรายงานการสุบ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างมีประสิทธิภาพ (พน/ทม ร้อยละ 100) (ทต ร้อยละ 60) (อบต ร้อยละ 40)	การหรือแผนงานในทุกระดับ เช่น แผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาดฯ แผนปฏิบัติงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	3.มีเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดการร่วมและสิ่งปฏิกูล อย่างน้อยปีละ 1 เครื่องมือ
--	--	---	--	--

กลยุทธ์ที่ 1. ยกระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

1.1 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		ปีฐาน	พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575
1. ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงส้วมที่สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะได้มาตรฐาน ครอบคลุมมากขึ้น	มีส้วมสาธารณะที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ตามมาตรฐาน	-	30	35	40	45	50
2. แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่มีการจัดการสิ่งปฏิกูลถูกสุขลักษณะตามกฎหมาย	แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่/อาคารขนาดใหญ่ มีการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมาย	-	40	50	60	70	80
3. แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่มีมีการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมาย	แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่ที่มีการจัดการสิ่งปฏิกูลตามกฎหมาย	-	40	50	60	70	80
4. สิ่งปฏิกูลได้รับการกำจัดอย่างปลอดภัย ครอบคลุมทั่วประเทศ ด้วยระบบจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	มีสถานที่รองรับสิ่งปฏิกูลในระดับจังหวัดที่สามารถกำจัดสิ่งปฏิกูลได้อย่างถูกต้องปลอดภัย	16	20	30	40	50	60

1.2 มาตรการ

มาตรการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	หลัก	สนับสนุน
1.ส่งเสริมให้มีส่วนที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ได้มาตรฐาน สำหรับทุกกลุ่ม	1.กรมอนามัย 2.สสจ/สสอ 3.กรมการศาสนา 4.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 5.สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) 6.กรมธุรกิจพลังงาน 7.กรมการปกครอง 8.กรมการท่องเที่ยว 9.กรมการขนส่งทางอากาศ 10.กรมการขนส่งทางราง 11.กรมการขนส่งทางบก 12.กรมเจ้าท่า 13.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.สมาคมแห่งประเทศไทย 2.สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย 3.สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย 4.สมาคมกลุ่ม MICE 5.ท่องเที่ยว สุขภาพ และกีฬา
2.ส่งเสริมให้อาคารก่อสร้างใหม่ใช้ถึงบ้านน้ำเสียเร็วรูปที่ได้มาตรฐาน นอก. หรือได้รับการรับรองจากภาครัฐ	1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.กรมอนามัย 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

		3.กรมโยธาธิการและผังเมือง
3.แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่ ได้แก่ คอนโดมิเนียม หอพัก โรงแรม ทางสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการน้ำมัน มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลถูกสุขลักษณะตามกฎหมาย	1.จังหวัด/อำเภอ 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.กรมอนามัย
4 แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่ได้แก่ รถไฟฟ้า รถประจำทาง เรือ เครื่องบิน มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ	1.กรมการขนส่งทางบก 2.กรมท่าอากาศยาน 3.กรมเจ้าท่า 4.กรมขนส่งทางน้ำ 5.กรมขนส่งทางราง	1.กรมอนามัย 2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5 ยกรระดับสาธารณสุขให้เป็นมิตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และส่งเสริมการท่องเที่ยว	1.กรมอนามัย	1.หน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ภาคเอกชน
6.เพิ่มแหล่งรองรับสิ่งปฏิกูลให้ได้รับการกำจัดอย่างปลอดภัย ครอบคลุมทั่วประเทศ ด้วยระบบจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2.จังหวัด/อำเภอ	1.กรมควบคุมมลพิษ 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3.กรมอนามัย 4.องค์การเจ้าหน้าที่

2.2 มาตรการ

มาตรการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	หลัก	สนับสนุน
1. พัฒนากฎหมาย และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.กรมอนามัย 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. สนับสนุนให้ อบท. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูล และควบคุม กำกับ ติดตามการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูล ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ	1.กรมอนามัย 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. สนับสนุนให้ อบท. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดประเภทพื้นที่เก็บกักสิ่งปฏิกูลสำหรับอาคารสร้างใหม่	2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.กรมอนามัย 2.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3. กรมโยธาธิการและผังเมือง

กลยุทธ์ที่ 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม

3.1 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		ปีฐาน	พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575
1. ประชาชนมีความรอบรู้ และเฝ้าระวังความเสี่ยงในประเด็นจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลในชุมชน ร้อยละ 80	ประชาชนมีความรอบรู้ ร้อยละ 80	-	60	65	70	75	80
2. มีเกณฑ์ประเมินด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลในแผนปฏิบัติการหรือแผนงานในทุกระดับ เช่น แผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาดฯ แผนปฏิบัติงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ	เกณฑ์ประเมินด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูล	-	อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง
3. มีแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลระดับจังหวัด	จังหวัดมีแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูล	-	60	75	70	75	80

3.2 มาตรการ

มาตรการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	หลัก	สนับสนุน
1. ประชาชนมีความรอบรู้ และเฝ้าระวังความเสี่ยงในประเด็นการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	1.กรมอนามัย 2.สสจ/สสอ 3.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 4.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
2. มีแผนการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูลระดับจังหวัด	1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2.กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น 3.กรมอนามัย	
3. มีเกณฑ์ประเมินด้านการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูลในแผนปฏิบัติการหรือแผนงานในทุกระดับ เช่น แผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาดฯ แผนปฏิบัติงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ	1.กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น 2.สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 3.กรมอนามัย 4.สสจ	

4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูลมากขึ้น จากกองทุนสิ่งแวดล้อม หรือเงินสนับสนุนจากแหล่งอื่น เช่น เงินอุดหนุน งบประมาณกลุ่มจังหวัด ฯลฯ	1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
5. มีความร่วมมือหรือนโยบายในการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการก่อสร้างระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมที่ดิน กรมป่าไม้ ฯลฯ	1. กรมที่ดิน 2. กรมป่าไม้	
6. มีนโยบายสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนหรือร่วมลงทุน เพื่อการจัดการสิ่งปฏิกูล เช่น ลดขั้นตอนการอนุญาต ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เงินอุดหนุนเบี้ยต่ำ ฯลฯ	1. กรมอนามัย 2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม 5. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	
7. ส่งเสริมการนำสิ่งปฏิกูลไปใช้ประโยชน์ เช่น การนำกากตะกอนจากระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลไปทำวัสดุปรับปรุงดิน การเปลี่ยนของเสีย (สิ่งปฏิกูล) เป็นพลังงาน	1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	1. กรมอนามัย 2. กรมวิชาการเกษตร 3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 4. พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้สู่การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4.1 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		ปีฐาน	พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575
1. มีระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสามารถสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ข้อมูลสถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อม แผนที่มีความเสี่ยง ฯลฯ	มีระบบฐานข้อมูลกลาง	-	1 ระบบ	1 ระบบ	1 ระบบ	1 ระบบ	1 ระบบ
2. มีงานวิจัยประเด็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เช่น ส่วนรูปแบบใหม่เพื่อรองรับสังคมอนาคต ระบบกักเก็บคาร์บอน ตรวจสอบปริมาณสิ่งแวดล้อม ระบบตรวจวัดปริมาณสิ่งปนเปื้อน เทคโนโลยีการกำจัดของเสียอย่างยั่งยืน การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ความเป็นไปได้ในการลงทุน/ร่วมลงทุนของเอกชน ฯลฯ	มีงานวิจัยประเด็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม	-	อย่างน้อย 1 เรื่อง	อย่างน้อย 1 เรื่อง	อย่างน้อย 1 เรื่อง	อย่างน้อย 1 เรื่อง	อย่างน้อย 1 เรื่อง
3. มีเครื่องมือ/คู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น แบบแปลนระบบกำจัดสิ่งปนเปื้อนที่	มีเครื่องมือ/คู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน		อย่างน้อย 1 เครื่องมือ	อย่างน้อย 1 เครื่องมือ	อย่างน้อย 1 เครื่องมือ	อย่างน้อย 1 เครื่องมือ	อย่างน้อย 1 เครื่องมือ

เหมาะสมกับบริบทแต่ละพื้นที่ แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good practices) แนวทางการพัฒนาโครงการเพื่อขยายคาร์บอนเครดิต แนวทางการจัดการส่วนและสิ่งปฏิกูล รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทุกรูปแบบ คู่มือและสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย รางวัลเชิดชูองค์กร/บุคคลดีเด่น ฯลฯ	ด้านการจัดการส่วนและสิ่งปฏิกูล					
--	--------------------------------	--	--	--	--	--

4.2 มาตรการ

มาตรการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	หลัก	สนับสนุน
1. มีระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสามารถสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ข้อมูลสถานการณ์การจัดการสิ่งปฏิกูล แผนที่มีความเสี่ยง ฯลฯ	1.กรมอนามัย	
2. มีงานวิจัยประเด็นด้านการจัดการส่วนและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้น เช่น ส่วนรูปแบบใหม่เพื่อรองรับสังคมอนาคต ระบบกำกับกับติดตามตรวจสอบปริมาณสิ่งปฏิกูล ระบบจิวัดปริมาณสิ่งปฏิกูล เทคโนโลยีการกำจัดปฏิกูลอย่างยั่งยืน การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ความเป็นไปได้ในการลงทุน/ร่วมลงทุนของเอกชน ฯลฯ	1.กรมอนามัย 2.สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) 3.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข 4.กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม 5.กรมโยธาธิการและผังเมือง	

3. มีเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น แบบแผนระบบกำกับจัดสิ่งปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทแต่ละพื้นที่ แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good practices) แนวทางการพัฒนาโครงการเพื่อขยายคาร์บอนเครดิต แนวทางการจัดการมีส่วนร่วมและสิ่งปฏิบัติ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทุกรูปแบบ คู่มือและสื่อประชาสัมพันธ์ทันสมัย รางวัลเชิดชูองค์กร/บุคคลดีเด่น ฯลฯ	6.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 7.สถาบันการศึกษา	
	1.กรมอนามัย 2.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 3.สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) 5.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข 7.กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม 8.องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือน กระจก 9.กรมโยธาธิการและผังเมือง 10.กรมควบคุมมลพิษ	1.องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น